

Sygn. akt I Ca 385/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Ewa Pietraszewska (spr.)

Sędziowie: SO Arkadiusz Kuta

SO Krzysztof Nowaczyński

Protokolant: st. sekr. sąd. Danuta Gołębiwska

po rozpoznaniu w dniu 14 października 2015 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. B.

przeciwko B. B.

o wydanie i zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Iławie

z dnia 10 lutego 2015 r. sygn. akt I C 880/13

oddala apelację.

Sygn. akt I Ca 385/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 10 lutego 2015r. wydanym w sprawie o sygn. akt I C 880/13 w sprawie z powództwa A. B. przeciwko B. B. o wydanie i zapłatę Sąd Rejonowy w Iławie w pkt I nakazał pozwanej B. B., aby wydała powodowi A. B.: rozdzielacz eurozłącze dwa wejścia szt. 1, odtwarzacz MP3, płytę i opis choroby (rezonans), płyty muzyczne szt. 10, płyty z grammi P. czarne szt. 4, joysticki do P. czarne szt. 4, książeczkę wojskową, ubrania: 3 szt. spodni jeansowych, dwa bezrękawniki, jeden w kolorze granatowym, jeden w kolorze białym, koszulki 8 szt., bluzę czarną rozpinaną, koszulę na krótki rękaw, bluzę z kapturem koloru brązowego z napisami, dres granatowy, spodnie i bluzę firmy (...), kino domowe z 6 kolumnami, pilotem i dokumentacją (P.), m. wieżę (P.), telewizor ((...)) z pilotem do telewizora i dokumentacją, wkretarkę akumulatorową, dwa akumulatory, ładowarkę i walizkę, skrzynki narzędziowe 2 szt., śrubokręty 3 szt., obcegi szt. 1, zszywacze 2 szt., żyrandol – wiatrak, akwarium z osprzętem: pompką i filtrem, łóżko z 4 poduszkami ozdobnymi, stojak na płyty, kuchenkę gazową 3 palniki (M.), łóżko piętrowe z materacem, biurkiem na kołkach i szafką, rower duży męski, rower duży damski, aparat fotograficzny cyfrowy (S.) z ładowarką, kartą pamięci, etui, przewodem do zgrywania i wyświetlania zdjęć, wycinarkę do drzewa. W pkt II wyroku Sąd Rejonowy oddalił zaś powództwo w pozostałej części, a w pkt III nadał wyrokowi w pkt I rygor natychmiastowej wykonalności.

Wyrok ten został wydany w oparciu o następujący stan faktyczny, ustalony w sprawie oraz rozważania co do zastosowanych przepisów prawa:

Powód A. B. wniósł przeciwko pozwanej B. B. pozew o nakazanie wydania powodowi szeregu ruchomości wymienionych w wykazie rzeczy podlegających wydaniu z dnia 16.09.2013r. - ewentualnie domagał się zapłaty kwoty 15.040 zł, stanowiącej – jego zdaniem - równowartość rzeczy podlegających wydaniu.

W uzasadnieniu swojego stanowiska powód wskazał, że nie pozostaje z pozwaną w faktycznym pożyciu małżeńskim, a pomiędzy nimi została ustanowiona rozdzielność majątkowa. Podał, że pozwana znajduje się w posiadaniu rzeczy, których powód jest właścicielem i że odmawia ich dobrowolnego wydania. Wskazał także, że wszystkie rzeczy zakupił z majątku osobistego, a obecnie pozwana dokonuje ich wyprzedaży.

Pozwana B. B. wniosła o oddalenie powództwa w całości. Podniosła, że wiele rzeczy wskazanych przez powoda w wykazie dołączonym do pozwu nie istnieje, albowiem większa ich część została zakupiona za środki finansowe należące do pozwanej. Wskazała nadto, że część z tych rzeczy została nabyta już po zawarciu małżeństwa, tj. po dniu 12.05.2008r. i stanowi ich współwłasność. Pozwana przyznała następnie, że część rzeczy należących do powoda faktycznie znajduje się w jej posiadaniu i zadeklarowała ich zwrot właścicielowi.

Sąd Rejonowy ustalił, że strony są małżeństwem, które zostało zawarte w dniu 12 maja 2008r. W lipcu 2009r. strony zniosły ustawową wspólność majątkową małżeńską. Od dnia 04 grudnia 2009r. powód zaś jest osadzony w zakładzie karnym, gdzie odbywa karę pozbawienia wolności.

Sąd I instancji przyjął, że pozwana znajduje się w posiadaniu następujących rzeczy, które stanowią własność powoda: 1/ rozdzielacza eurozłącze dwa wejścia szt.1, 2/ odtwarzacza MP3, 3/ płyty i opisu choroby (rezonans), 4/ płyt muzycznych szt. 10, 5/ płyt z grammi P. 2 - 40 szt., 5/ joysticków do P. czarnych 4 szt., 6/ książeczki wojskowej, 7/ ubrań: 3 szt. spodni jeansowych, dwóch bezrękawników: jednego w kolorze granatowym, jednego w kolorze białym, koszulek – 8 sztuk, bluzy czarnej rozpinanej, koszuli na krótki rękaw, bluzy z kapturem koloru brązowego z napisami, dresu granatowego: spodni i bluzy firmy (...), 8/ kina domowego z 6 kolumnami, pilotem i dokumentacją (P.), 9/ m. wieży (P.), 10/ telewizora ((...)) z pilotem do telewizora i dokumentacją, 11/ wkrętarki akumulatorowej, 12/ dwóch akumulatory, ładowarki i walizki, 13/ skrzynek narzędziowych szt. 2, 14/ śrubokrętów szt. 3, 15/ obcęgow 1szt., 16/ zszywaczy 2 szt., 17/ żyrandola -wiatraka, 18/ akwarium z osprzętem: pompką i filtrem, 19/ łóżka z 4 poduszkami ozdobnymi, 20/ stojaka na płyty, 21/ kuchenki gazowej 3 palniki (M.), 22/ łóżka piętrowego z materacem, biurkiem na kółkach i szafką, roweru dużego męskiego, 23 / roweru dużego damskiego, 24 / aparatu fotograficznego cyfrowego (S.) z ładowarką, kartą pamięci, etui przewodem do zgrywania i wyświetlania zdjęć oraz 25 / wycinarki do drzewa.

W ocenie Sądu Rejonowego, powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części. Jako bezsporne uznano bowiem roszczenie w zakresie wydania rzeczy, odnośnie których pozwana uznała roszczenie i zadeklarowała chęć ich zwrotu. Odnośnie tej części żądania pozwana przyznała, że rzeczy te znajdują się w jej posiadaniu i faktycznie stanowią własność powoda.

Wskazano, że zgodnie z art. 222 §1 k.c. właściciel może żądać od osoby, która faktycznie włada jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana. Przepis ten kształtuje roszczenie windykacyjne przejawiające się w tym, że właścicielowi przysługuje żądanie wydania oznaczonej rzeczy przez osobę, która włada jego rzeczą. Służy przywróceniu właścicielowi władztwa nad rzeczą, a więc ochronie jednego z podstawowych atrybutów prawa własności.

W realiach niniejszej sprawy, jak wskazał Sąd orzekający, pozwana uznała powództwo odnośnie rzeczy znajdujących się w jej posiadaniu, a stanowiących własność powoda. Odnośnie żądania wydania pozostałych rzeczy, pozwana zakwestionowała twierdzenie powoda, że znajduje się ona w ich posiadania, a zatem ciężar udowodnienia tego faktu spoczywał na powodzie.

Podkreślono, że fundamentalną zasadą w postępowaniu cywilnym jest, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Regułę tę potwierdza regulacja zawarta w przepisie 232

k.p.c., który stanowi że strony obowiązane są wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd musi zaś wyciągnąć ujemne konsekwencje z braku udowodnienia faktów przytoczonych na uzasadnienie żądań lub zarzutów. Należy to rozumieć w ten sposób, że strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swych twierdzeń, ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu co do tych okoliczności na niej spoczywał.

Roszczenie powoda zostały więc uwzględnione przez Sąd Rejonowy jedynie w zakresie wydania tych rzeczy, co do których pozwana przyznała, że stanowią ona majątek osobisty A. B.. W konsekwencji przyjęć bowiem należało, że pozwana uznała powództwo w zakresie dotyczącym tychże przedmiotów. Zdaniem Sądu I instancji, rzeczy te stanowią majątek osobisty powoda, albowiem pozwana sama przyznała, że powód posiadał je jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego.

Podkreślono, że w niniejszym postępowaniu o wydanie nie można rozstrzygać o zasadności żądania wydania rzeczy stanowiących majątek wspólny. Żądanie takie wchodzi bowiem w zakres postępowania, którego przedmiotem jest podział majątku wspólnego byłych małżonków.

W tym zaś procesie powód winien był wykazać, że wskazane przez niego ruchomości stanowią jego majątek osobisty, a nadto – iż pozwana jest w ich posiadaniu i jednocześnie odmawia ich wydania. Zgodnie z ogólną regułą rozkładu ciężaru dowodu w postępowaniu cywilnym, o której już wyżej była mowa, to na powodzie spoczywał obowiązek udowodnienia tychże okoliczności. W ocenie Sądu Rejonowego, w tymże postępowaniu powód nie podołał temu obowiązkowi, stąd oddalono powództwo w pozostałym zakresie, albowiem co do pozostałych rzeczy, w stosunku do których pozwana nie uznała powództwa, powód nie wykazał, że stanowią one jego majątek osobisty, a pozwana znajduje się w ich posiadaniu.

O rygorze natychmiastowej wykonalności, jak w pkt III wyroku, Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 333 §1 pkt 2 k.p.c., zgodnie z którym sąd z urzędu nada rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli zasądza roszczenie uznane przez pozwanego.

Z wyrokiem tym nie zgodził się powód A. B..

W apelacji wskazał, że przedmiotowy wyrok zaskarża w całości. W jej uzasadnieniu podał, że jego zdaniem w sposób bezprawny rozporządzono w orzeczeniu jego własnością, nakazując pozwanej wydanie mu jedynie niektórych rzeczy, których wydania żądał. Wniósł więc o skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania i nakazanie pozwanej, by oddała mu wszystkie rzeczy opisane w pozwie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wbrew jego przekonaniu, zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, na podstawie którego dokonał zarówno trafnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, jak i ustaleń co do okoliczności mających istotne znaczenie dla sprawy. Sąd orzekający nie przekroczył w tym zakresie granic swobodnej oceny dowodów zakreślonych w art. 233 § 1 k.p.c., a wydany na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego wyrok – wbrew przekonaniu strony powodowej – odpowiada prawu. Sąd Okręgowy ustalenia dokonane przez Sąd pierwszej instancji przyjmuje więc za własne i stanowiące właściwą i wystarczającą podstawę do wydania rozstrzygnięcia.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że apelacja powoda nie zawierała nowych faktów i dowodów, a przedstawiona w niej argumentacja w żaden sposób nie poddała w wątpliwość, ani też nie zaburzyła, logicznego ciągu ustaleń dokonanych przez Sąd I instancji, gdyż sprowadzała się ona jedynie do polemiki z trafnymi konkluzjami poczynionymi przez ten Sąd.

Dla przypomnienia wskazać należy, że zgodnie z art. 222 § 1 k.c. właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą.

Żeby więc można było mówić o roszczeniu windykacyjnym, muszą być spełnione dwa warunki: po pierwsze, treścią roszczenia jest żądanie wydania rzeczy, po drugie zaś, wynika ono z prawa własności. Brak jednego z tych znamion powoduje, że nie ma ono charakteru roszczenia windykacyjnego. Nie jest więc takim roszczeniem uprawnienie do żądania wydania rzeczy wynikające nie z prawa własności, lecz z innego stosunku prawnego, zarówno rzeczowego, jak i obligacyjnego (np. użytkowania, zastawu, najmu, dzierżawy).

Z art. 222 § 1 k.c. wynika, że legitymowanym do wystąpienia z roszczeniem windykacyjnym jest właściciel rzeczy. W myśl art. 6 k.c. spoczywa na nim ciężar udowodnienia, że przysługuje mu prawo własności. Biernie legitymowana jest osoba, która faktycznie włada cudzą rzeczą bez podstawy prawnej. Może to być posiadacz, jak też osoba władająca nią w cudzym imieniu, czyli dzierżyciel. Na właścicielu spoczywa obowiązek udowodnienia, że pozwany włada rzeczą (art. 6 k.c.). Na korzyść osoby, która włada rzeczą, przemawia wynikające z posiadania domniemanie prawne, że to ona jest właścicielem rzeczy. Domniemanie wynikające z tych dwóch przepisów może być obalone dowodem przeciwnym (art. 234 k.p.c.).

Sposobami obrony pozwanego mogą być: zaprzeczenie prawa własności powoda; twierdzenie, że rzecz nie znajduje się we władaniu pozwanego (wyrok SN z dnia 23 września 1992r., II CRN 99/92, Lex nr 9086; wyrok SN z dnia 11 kwietnia 2008r., II CSK 650/07, Lex nr 391825; wyrok SN z dnia 19 marca 2009r., IV CSK 437/08, Lex nr 492159); podniesienie w przypadku roszczenia dotyczącego rzeczy ruchomej zarzutu przedawnienia (zob. uwagi do art. 223 k.c.); wskazanie, że właściciel, żądając wydania rzeczy, nadużywa w okolicznościach sprawy przysługującego mu prawa podmiotowego (art. 5 k.c.) itp.

W niniejszym postępowaniu pozwana B. B. przyznała, że część ruchomości opisanych w pozwie, a ujętych następnie w pkt 1 zaskarżonego wyroku, należy rzeczywiście do powoda. Co do pozostałych rzeczy, których wydania żądał powód, to pozwana twierdziła, że albo stanowią jej własność, albo należą do majątku wspólnego stron, albo nie jest w ich posiadaniu.

W tym stanie rzeczy rację ma Sąd I instancji wskazując, że fakt, iż ruchomości wymienione w pozwie stanowią własność powoda, winien był wykazać dowodami powód A. B., zgodnie z ogólnymi regułami dowodzenia wskazanymi w art. 6 k.c. i art. 233 § 1 k.p.c.

O ile bowiem w pozwie rzeczywiście, jak podnosi pozwana, znajdują się ruchomości, które stanowią współwłasność małżonków (...), to ich rozdzielenie między stronami może być dokonane przez sąd jedynie w wyniku złożenia wniosku o podział majątku wspólnego, a więc nie w przedmiotowym procesie. Zauważyć należało, że od dnia zawarcia związku małżeńskiego (tj. od dnia 12 maja 2008r.) do lipca 2009r., kiedy to strony zniosły ustawową wspólność majątkową, mógł przecież faktycznie powstać wspólny majątek stron, wymagający rozliczenia i roszczenie powoda o wydanie rzeczy należących do tego majątku nie mogłoby być uwzględnione w niniejszym postępowaniu. Nadto, jeżeli któraś z ruchomości wymienionych w pozwie została nabyta przez pozwaną po dniu zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej, jak twierdziła na rozprawie w dniu 13 lutego 2014r., to i te przedmioty nie mogłyby być wydane powodowi z racji braku przymiotu właściciela rzeczy po jego stronie. Powód przebywa bowiem w zakładzie karnym od dnia 09 grudnia 2009r. i absolutnie realne jest, że pozwana od tego czasu zakupuje różne przedmioty i że jest ich „wyłączną” właścicielką.

Wobec powyższego, przy wyżej opisanym stanowisku procesowym B. B., w sprawie niezbędne było wykazanie przez powoda, że jest on właścicielem wszystkich rzeczy, których wydania domagał się w pozwie i że posiadał je jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego (k. 21) lub iż weszły one do jego majątku osobistego po lipcu 2009r.

Tymczasem, mimo stosownego pouczenia o ciężących na nim obowiązkach dowodowych (k. 12), powód – poza własnymi wyjaśnieniami – nie zaoferował Sądowi Rejonowemu żadnych dowodów na wykazanie, że wszystkie ruchomości opisane w pozwie są jego własnością oraz że są one w posiadaniu pozwanej. Przy zaprzeczeniu przez pozwaną prawa własności powoda co do przedmiotów innych, niż opisane w pkt I zaskarżonego wyroku oraz co do faktu posiadania części tych rzeczy i braku dowodzenia przez powoda okoliczności przeciwnych, potwierdzających jego prawo do żądania ich wydania, stwierdzić za Sądem I instancji należało, że powód nie sprostował swojemu obowiązkowi w zakresie wykazania, że jest właścicielem rzeczy oraz że pozwana jest w ich posiadaniu, co w konsekwencji spotkało się z prawidłową reakcją Sądu i oddaleniem powództwa co do żądania wydania rzeczy innych, niż wskazanych w pkt I wyroku. W tym względzie należy wskazać, że jedynie przyznaniu przez pozwaną prawa własności powoda w stosunku do przedmiotów opisanych w pkt I zaskarżonego orzeczenia powód „zawdzięcza” to, iż Sąd Rejonowy nakazał wydanie mu tych ruchomości. Gdyby bowiem nie uznanie w części powództwa przez B. B., przy braku dowodzenia przez powoda istnienia jego prawa własności do tych przedmiotów, powództwo i w tej części nie zasługiwałoby na uwzględnienie.

Wskazać dalej należy, że konkretnie apelacja dotyczy obecnie niezgody powoda na niewydanie mu pralki B., przewodów do kolumn w ilości 4 sztuk po 10 m każdy, MP – 4 z ładowarką i kartą pamięci oraz przewodami, komody, szafy, butli gazowej 11 kg, koldry, prześcieradła, łóżeczka dziecięcego z wyposażeniem, klauzul wykonalności – 12 sztuk, świadectw pracy powoda, telefonu komórkowego Samsung, sygnetu złotego, obrączki, pierścionka, zdjęć z dziećmi, dywanu, talerzy, szklanek, sztućców oraz wózka spacerowego dziecięcego.

Nie ulega wątpliwości, że przed Sądem I instancji w stosunku do w/w rzeczy albo zostało przez pozwaną zaprzeczone prawo własności powoda, albo podniesiono ich współwłasność przysługującą stronom, albo zaprzeczono posiadaniu rzeczy przez B. B. lub wskazano, że właścicielem tych ruchomości jest pozwana. Żadne nowe dowody, czy okoliczności w toku postępowania apelacyjnego nie zostały przez powoda w tej kwestii przedstawione, co powoduje, że prawidłowość ustalenia Sądu orzekającego co do składu ruchomości, których właścicielem jest powód i których nakazano pozwanej wydanie, nie została podważona i nie sposób zarzucić zaskarżonemu orzeczeniu wadliwości, czy nielogiczności.

Także żądanie zapłaty kwoty, której zapłaty domagał się powód w zamian za rzeczy, które jakoby posiadał, a które – jak twierdził – pozwana pod jego nieobecność w domu zbyła, nie mogło być uwzględnione. Powód, podobnie jak w przypadku ruchomości nieobjętych rozstrzygnięciem z pkt I zaskarżonego wyroku, nie wykazał w toku postępowania przed Sądem I instancji dowodami, że po pierwsze – powód był właścicielem tych przedmiotów, po drugie – że pozwana była w ich posiadaniu i je zbyła bez zgody powoda, a po trzecie – że ich wartość wskazana w pozwie była wartością realną, możliwą do uzyskania przy ich rynkowej sprzedaży. Skoro tak, to także żądanie zapłaty kwoty 15.400 zł na rzecz A. B. nie mogło być przez Sąd Rejonowy uwzględnione.

Reasumując, aby powód mógł skutecznie domagać się wydania wszystkich przedmiotów wskazanych w pozwie lub zapłaty ich równowartości, winien był przede wszystkim wykazać dowodami, że jest ich właścicielem oraz że pozwana jest w posiadaniu tych rzeczy lub że je bez jego zgody zbyła. Samo jego subiektywne przekonanie, że jest właścicielem ruchomości, przy częściowym zaprzeczeniu tego faktu przez pozwaną i braku innych dowodów potwierdzających przysługujące mu uprawnienia właścicielskie także w stosunku do pozostałych rzeczy, co do których powództwo zostało oddalone, czy w kwestii tego, że pozwana jest w posiadaniu wszystkich opisanych w pozwie przedmiotów, okazało się niewystracające, by uznać pozew w całości za zasadny.

Z tych też względów Sąd Okręgowy uznał, że zaskarżone orzeczenie jest prawidłowe i oddalił apelację powoda jako niezasadną - na podstawie art. 385 k.p.c.

(SSO Arkadiusz Kuta) (SSO Ewa Pietraszewska) (SSO Krzysztof Nowaczyński)